

Problém odpadu

Odpad je slovo, na ktoré sme si zvykli. Prijímame ho prirodzene a úplne automaticky ním pomenúvame všetky veci pre nás v danej chvíli nepotrebné. Málo sa zamýšľame nad tým, čo to je, aký je jeho vzťah k samej našej existencii a k prostrediu, v ktorom žijeme.

Prognostici, analyzujúci súčasný stav sveta a snažiac sa predpovedať jeho vývoj, kriticky hodnotia „plytvajúcu spoločnosť“ konca dvadsiateho storočia. Spotrebuje obrovské množstvo energie, emituje do ovzdušia tak veľa škodlivín, že spôsobujú kyslé dažde, znečisťujú pôdu i vodu a produkuje toľko odpadu, až sa tým sama dusí. Základné zmeny v energetike, lesnom hospodárstve, poľnohospodárstve a iných systémoch môžu nastať len v nadväznosti na zmeny v sociálnom, ekonomickom a aj morálnom charaktere ľudských spoločností.

Ak sa vrátíme ku krajine a územným hľadiskám problému odpadu, ako všade, i tu je základným predpokladom riešenia dôkladné poznanie dnes prebiehajúcich javov a procesov, ich príčin a možných dôsledkov. A tak je problém odpadu podmienený tým, ako sa naň pozeráme. Ak uvažujeme o ňom ako o potenciálnej surovine pre iný proces, rozmyšľame súčasne ekonomicky aj ekologicky.

Pri vyhľadávaní lokalít na umiestnenie skládok odpadu alebo zariadení na jeho spracovanie v „Územnom genereli zneškodňovania odpadu v okrese Zvolen“ zisťujeme, že množstvo produkovaného odpadu možno rôznymi spôsobmi minimalizovať. K tomu by mali viesť všetky naše snahy. Pritom územné možnosti predstavujú limitovaný systém, ktorý môžeme považovať za nemenný. Nárast vedomia spoločnosti o hodnote krajiny, v ktorej žijeme, bude stále viac obmedzovať možnosť umiestňovať do nej skládky

odpadu. Musí sa diať na úrovni morálnej i legislatívnej. Produkcia odpadu i jeho nezávadné zneškodňovanie priamo závisia od územných možností. Vieme, že neexistujú zázračné riešenia. Existuje ale určitá hierarchia možností integrovaného spôsobu budúceho hospodárenia s odpadom — od obmedzenia používania zbytočných vecí cez hľadanie možností znovuvyužitia už vyrobeného výrobku, recykláciu odpadu ako suroviny na výrobu iného výrobku, spaľovanie inak nevyužitého odpadu tak, aby odovzdal všetku energiu (ak z toho pravda, nevyplýva iné riziko pre životné prostredie), až po skládku ako posledné riešenie v hierarchii hospodárenia s odpadom.

Na ilustráciu uvádzame obsah a postup spracovania územného generelu integrovaného hospodárenia s odpadom.

- *Analýza funkcií v území:*
 - prírodná štruktúra krajiny (na mapách 1:50 000);
 - antropogénna štruktúra krajiny;
 - analýza územia z hľadiska možnej kontaminácie vôd.
- *Kritériá vhodnosti z hľadiska možnej lokalizácie skládky alebo technologického zariadenia na zneškodňovanie odpadov v území.*
- *Územná syntéza — z hľadiska nevhodných, vylúčených a podmienene vhodných území na lokalizáciu skládok.*
- *Analýza územia z hľadiska súčasného hospodárenia s odpadom:*
 - pasportizácia všetkých skládok TKO a PO;
 - pasportizácia produkcie množstva TKO;
 - pasportizácia pôvodcov a množstva PO;
 - zvozové obvody;
 - vyhľadávacie prieskum možných lokalít na skládku, alebo technologické zariadenie (úze-

mia po ťažbe, neplodné pôdy, územia mimo dosahu možných funkčných stretov a kolízií).

- *Podrobné územno-technické posúdenie vytipovaných lokalít na mapách 1:10 000 a ich vyhodnotenie aj z hľadiska ekonomického.*
- *Optimálny návrh hospodárenia s odpadom (prípadne v alternatívach) s minimalizovaním negatívnych dôsledkov na životné prostredie a celú funkčnú štruktúru územia.*

V snahe o minimalizovanie množstva odpadu treba navrhnuť optimálnu sieť výkupní zberných surovín pozdĺž hlavných dopravných trás a pri dopravných uzloch v ekonomickej vzdialenosti od pôvodcov odpadu. Optimalizácia zvozových oblastí musí vychádzať z ekonomiky zvozu a možnosti separovaného zberu odpadu z hľadiska širších, regionálnych i nadregionálnych vzťahov.

Návrh hospodárenia s odpadom by mal byť podprogramom hlavného programu rozvoja riešenia územnej jednotky. Jej budúci trvale udržateľný rozvoj musí vychádzať z optimalizácie všetkých funkcií v území.

Nekonceptnosť a unáhľenosť pri riešení niektorých problémov odpadu v súčasnosti u nás a nerešpektovanie územného hľadiska vyvoláva obavy z možných dôsledkov takýchto rozhodnutí.

Július Rybák, Viera Filová

TREBA
DŮSLEDNĚ CHRÁNIT
PŘÍRODNÉ PROSTŘEDÍ
PŘED JEHO ZACHOVÁNÍM...

